

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

МАРЧУК Юлія Віталіївна

УДК: [332.122:330.341.1](4:477)(043.3)

**РОЗВИТОК ФОРМ ЄВРОРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Луцьк–2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ПАВЛІХА Наталія Володимирівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин
та управління проектами.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ЗАБАРНА Елеонора Миколаївна,
Одеський національний політехнічний університет,
завідувач кафедри економічних систем
і управління інноваційним розвитком;

кандидат економічних наук, доцент
КАРП'ЯК Марія Олександрівна,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»,
науковий співробітник відділу регіональної
економічної політики.

Захист відбудеться «28» серпня 2017 року об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 32.051.06 у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30, ауд. 107.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а.

Автореферат розіслано «27» липня 2017 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. О. Цимбалюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах недостатнього розвитку інноваційного підприємництва, інноваційної інфраструктури, обмеження інноваційних й інвестиційних ресурсів проблеми активізації інноваційних процесів у регіонах України та їх переходу на інноваційну модель розвитку є актуальними як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Їх розв'язання потребує нових підходів до організаційно-економічного забезпечення інноваційної діяльності, серед яких – розвиток сучасних форм інноваційної співпраці.

Дієвим важелем інноваційного розвитку регіонів України в умовах поглиблення процесів європейської інтеграції виступає євро регіональне співробітництво. Його активізація сприяє поліпшенню показників зовнішньоекономічної, інвестиційної, інноваційної діяльності; розвитку підприємництва; зростанню зайнятості населення; покращенню соціальної сфери тощо. З огляду на недостатню ефективність механізмів інноваційної діяльності в сучасних умовах євро регіонального співробітництва України постає необхідність наукового обґрунтування напрямів активізації розвитку організаційно-економічних форм цієї співпраці.

Теоретико-методологічні й прикладні положення євро регіонального співробітництва глибоко дослідили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Ю. Барський, П. Беленький, А. Бояр, В. Будкін, Б. Буркинський, З. Варналій, Н. Внукова, В. Геєць, М. Долішній, П. Еберхардт, С. Захарін, М. Йохне, М. Карп'як, В. Кравців, Н. Краснокутська, П. Кук, М. Лендел, П. Луцишин, А. Мельник, Н. Мікула, А. Мокій, Н. Павліха, В. Павлов, Л. Петкова, С. Писаренко, А. Стасяк, Г.-М. Чуді, А. Чухно й ін.

Проблематику інноваційного розвитку регіонів відображено в працях таких науковців, як О. Анісімова, Л. Антонюк, Б. Ашейм, І. Галюк, Г. Ітцковіц, Е. Забарна, В. Захарченко, М. Козоріз, Н. Краснокутська, В. Нежиборець, Л. Омеляненко, А. Поручник, Н. Рудь, О. Сакун, В. Стадник, А. Стояновський, І. Цимбалюк та ін.

Водночас, попри значний обсяг дослідницьких публікацій із цієї тематики, залишаються недостатньо обґрунтованими теоретико-методичні й практичні засади розвитку форм євро регіонального співробітництва в інноваційній сфері. Наведені положення зумовили актуальність, наукову та практичну цінність дисертаційної роботи, основні цілі й завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні результати дисертаційної роботи отримано в процесі безпосередньої участі здобувача у виконанні науково-дослідної діяльності кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, зокрема науково-дослідної роботи «Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору» (довідка № 03-29/02/3454 від 21.11.2016 р.), а також у межах виконання держбюджетних тем: «Євро регіон “Буг”»: передумови

та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000580), де дисертантом розкрито стратегічні пріоритети єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері; «Єврорегіон “Буг”: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), у рамках якої визначено фактори, що впливають на інноваційний розвиток регіонів України, та форми інноваційної діяльності в нашій державі; «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350), де здобувачем обґрунтовано запровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва.

Мета й завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи – обґрунтування теоретико-методичних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері.

Для досягнення зазначеної мети поставлено й виконано такі завдання:

- здійснити категоріальну ідентифікацію інноваційної компоненти в системі єврорегіонального співробітництва;
- розкрити зміст і класифікацію форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері;
- визначити методичні підходи до аналізу інноваційного розвитку регіону;
- провести діагностику сучасних тенденцій та факторів інноваційного розвитку регіонів України;
- охарактеризувати форми інноваційної діяльності в регіонах нашої держави;
- виконати аналіз інноваційного розвитку єврорегіонів за участю України;
- визначити стратегічні напрями розвитку єврорегіонального співробітництва нашої країни в інноваційній сфері в умовах поглиблення європейської інтеграції;
- обґрунтувати запровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва;
- розробити рекомендації щодо створення єврорегіонального інноваційного кластера.

Об’єкт дослідження – процеси розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади організаційно-економічного забезпечення розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері.

Методи дослідження. Методологічні засади розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії та політекономії, класичних і сучасних теоріях розвитку регіональної економіки, європейської інтеграції тощо. Розроблення теоретико-методичних та прикладних засад розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері здійснювалося на основі системного підходу, який дав змогу комплексно розглянути його форми як цілісну систему взаємопов’язаних і взаємодіючих компонентів з урахуванням регіональних особливостей інноваційного розвитку.

У процесі дослідження застосовували загальноприйняті в економічній науці методи: монографічний, історико-логічний, системно-структурний, що уможливити розкриття теоретико-методичних основ дослідження форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері (п. 1.3), особливостей інноваційного розвитку регіонів України (п. 2.1), факторів інноваційного розвитку єврорегіону (п. 2.3); а також економіко-статистичні методи з метою проведення порівняльного аналізу рівнів інноваційного розвитку регіонів України (п. 2.2) і методи наукового узагальнення та синтезу для обґрунтування організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва (п. 3.2).

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі й нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; офіційні матеріали Державної служби статистики України; статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області; статистичні дані Євростату; наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, у яких висвітлено фундаментальні положення про розвиток єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері; електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет; результати власних досліджень здобувача, аналітичні розрахунки, виконані в процесі дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів й особистий внесок дисертанта полягають у поглибленні теоретичних засад, обґрунтуванні необхідності та розробленні напрямів удосконалення процесів розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері України і єврорегіону «Буг».

Основні положення дисертації, що визначають її новизну й виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

– поняттєво-термінологічний апарат методології єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері, зокрема уточнено зміст категорій «інноваційна компонента єврорегіонального співробітництва», яку, на відміну від поданих у літературі визначень, розкрито як складову єврорегіонального інноваційного співробітництва, котре формується поєднанням різних форм інноваційної діяльності та взаємодії бізнесу, науки, держави; «єврорегіональна інноваційна система», що відрізняється від наявних визначень акцентуванням уваги на поєднанні форм інноваційної діяльності в умовах добросусідських транскордонних відносин з урахуванням інтересів усіх учасників єврорегіонального інноваційного співробітництва;

– концептуальне бачення єврорегіонального співробітництва, яке, на відміну від запропонованих підходів, визначено як таку форму транскордонного співробітництва, що передбачає взаємовигідні відносини двох або більше регіонів різних держав-учасників цього співробітництва, із яких хоча б один є членом Європейського Союзу;

– організаційно-економічний механізм розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва, в основу якого, на відміну від наявних, покладено використання досвіду країн Європейського Союзу щодо формування відкритої й динамічної системи принципів, методів та інструментів створення сприятливих умов для розвитку єврорегіональної інноваційної системи;

дістали подальший розвиток:

– наукові підходи до характеристики форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері, які дали змогу виявити переваги застосування одних форм над іншими в умовах єврорегіонального співробітництва;

– методичний підхід до оцінки рівня інноваційного розвитку єврорегіону, в основу якого покладено визначення таких індикаторів інноваційного розвитку, як науково-технічний, освітній, інвестиційний, та їх виділення як ключових факторів – причинно-рушійних сил інноваційного розвитку єврорегіону;

– науково-практичні рекомендації щодо формування стратегічних напрямів єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері, запровадження яких розглянуто в контексті реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що сприятиме адаптації інноваційної політики України до інноваційної політики цього об'єднання;

– науково-практичні підходи до створення єврорегіонального інноваційного кластера як ефективного напрямку єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері.

Практичне значення одержаних результатів. Практичну значущість розроблення й запровадження науково-практичних підходів до забезпечення розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері підтверджено довідками органів державного та регіонального управління Департаменту економічного розвитку і торгівлі Волинської обласної державної адміністрації (№ 763/01-38/2-16 від 09.12.2016 р.), Волинської торгово-промислової палати (№ 19-22/01-3/559 від 28.11.2016 р.), а також публічного акціонерного товариства «ВГП» (№ 1332 від 17.11.2016 р.).

Теоретико-методичні положення дисертаційної роботи можуть бути використані керівниками й спеціалістами, органами державного та регіонального управління, місцевого самоврядування для прийняття практичних рішень, опрацювання моделей формування єврорегіонального інноваційного кластера в умовах єврорегіонального співробітництва.

Основні теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації здобувача впроваджено в навчальний процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час підготовки навчально-методичних матеріалів, у процесі проведення лекційних та практичних занять із таких навчальних дисциплін, як «Регіональна економіка», «Європейське транскордонне співробітництво», «Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України», а також у керівництві студентськими науково-дослідними роботами (довідка № 03-29/02/3453 від 21.11.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі представлені в ній результати здобувача отримано особисто. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї й положення, які є результатом самостійної роботи здобувача, про що вказано в переліку наукових праць.

Апробація результатів дослідження. Основні результати, положення та висновки дослідження обговорено й схвалено на 14 міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, серед яких – «Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти та науки» (м. Луцьк, 2013 р.), «Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах» (м. Мукачево, 2013 р.), «Роль і місце регіональної інноваційної політики в розвитку економічної системи» (м. Дніпропетровськ, 2014 р.), «Регіонально-кластерна політика у розвитку світової та української економіки» (м. Чернівці, 2014 р.), «Економіка України в умовах сучасних трансформацій» (м. Тернопіль – м. Чортків, 2014 р.), «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (м. Луцьк, 2014 р., 2015 р.), «Основні напрями активізації інноваційного розвитку України» (м. Луцьк, 2014 р.), «Перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції України» (м. Луцьк, 2014 р.), «Передумови та сучасні тенденції інноваційного розвитку національного господарства» (м. Київ, 2014 р.), «Інноваційні засади сталого розвитку національного господарства» (м. Кам'янець-Подільський, 2014 р.), «Інноваційно-інвестиційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах» (м. Ужгород – м. Мукачево, 2015 р.), «Формування та розвиток інноваційного потенціалу економіки України» (м. Ужгород, 2017 р.), «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри» (м. Черкаси, 2017 р.).

Публікації. Результати проведених досліджень викладено у 24 опублікованих наукових працях загальним обсягом 9,3 друк. арк., із яких особисто дисертанту належить 7,89 друк. арк.; серед них 7 – у фахових наукових виданнях України, 3 – у наукових періодичних виданнях іноземних держав та України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних; 14 наукових праць апробаційного характеру у вітчизняних та іноземних збірниках.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи становить 249 сторінок, із яких 226 – це основний текст. Робота містить 23 таблиці, 14 рисунків і 9 додатків. Список використаних джерел уключає 252 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, відображено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію й особистий внесок здобувача.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади дослідження форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері» здійснено категоріальну ідентифікацію інноваційної компоненти єврорегіонального співробітництва, розкрито зміст та класифікацію його форм в інноваційній сфері, визначено методичні підходи до аналізу інноваційного розвитку єврорегіону.

Єврорегіональне співробітництво визначено як форму транскордонної співпраці, що передбачає взаємовигідні відносини двох або більше регіонів різних держав – учасників цього співробітництва, із яких хоча б один є членом Європейського Союзу, що сприяє поглибленню процесів європейської інтеграції. Серед напрямів єврорегіонального співробітництва виокремлюємо економічну співпрацю, соціальну інфраструктуру, безпеку, екологію й охорону довкілля, вирішення надзвичайних ситуацій, транспортну інфраструктуру, покращення якості життя населення, спрощення митних процедур. Доведено, що кожен із них може містити інноваційну компоненту, яку визначено як рушійну силу єврорегіонального співробітництва.

Інноваційну компоненту єврорегіонального співробітництва запропоновано розглядати як його складову, що формується поєднанням різних форм інноваційної діяльності та взаємодії бізнесу, науки, держави в інноваційній сфері (рис. 1).

Розкрито сутність єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері як взаємодію його учасників у процесах створення й розповсюдження нововведень. Інноваційну сферу розглянуто як своєрідну продуктивну силу, що здійснює інтеграцію наукового та матеріального виробництва, а також відіграє роль сполучної ланки між сферами виробництва, науки й обігу тощо.

Запропоновано авторську дефініцію терміна «єврорегіональна інноваційна система» як поєднання діяльності форм в інноваційній сфері на основі добросусідських транскордонних відносин, що дає змогу врахувати інтереси всіх учасників єврорегіонального інноваційного співробітництва.

Охарактеризовано форми єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері, серед яких – бізнес-інкубатор, технопарк, технополіс, єврорегіональний інноваційний кластер, науково-технічний центр, консультативно-аналітична фірма, венчурна фірма, стратегічний альянс, міжнародна науково-технічна співпраця, аутсорсинг, краудсорсинг, франчайзинг тощо. Виявлено переваги застосування одних форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері над іншими.

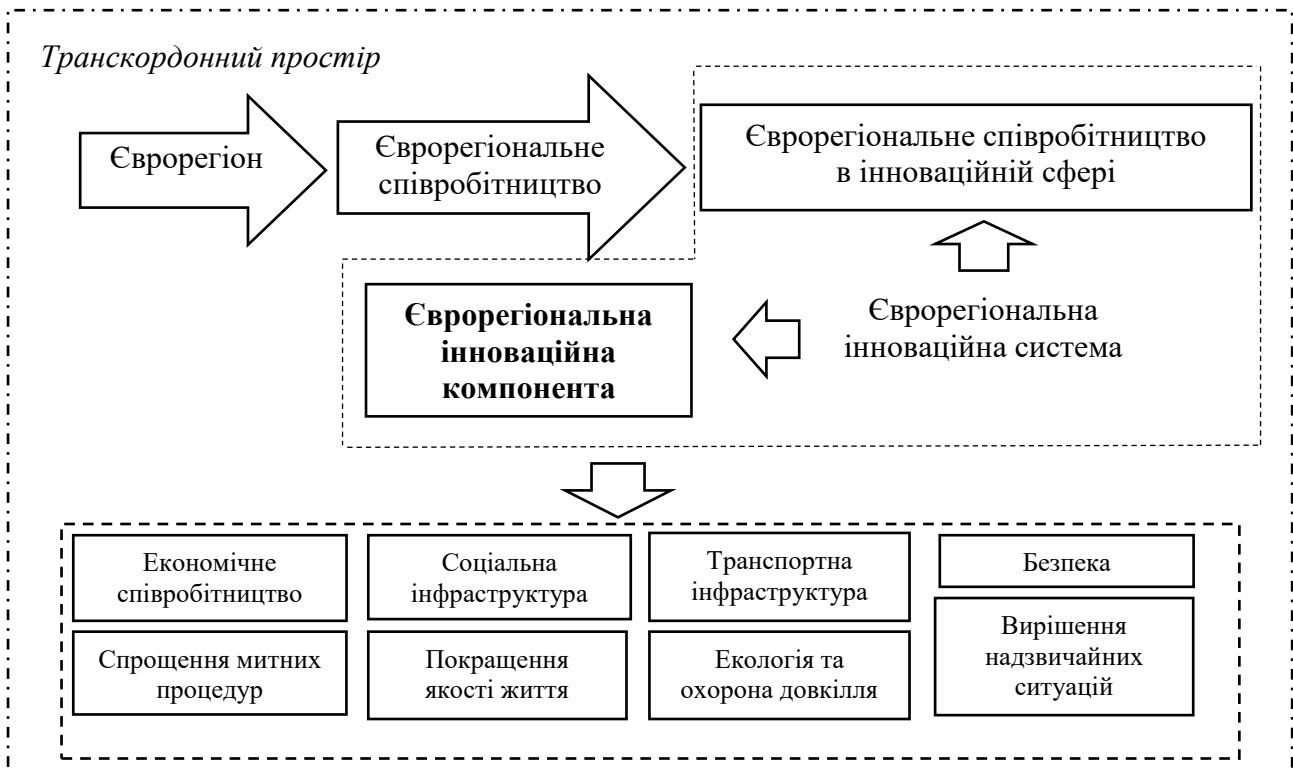

Рис. 1. Інноваційна компонента євро регіонального співробітництва

На думку дисертанта, алгоритм комплексного аналізу інноваційного розвитку євро регіонів передбачає виконання таких дій: збір інформації та відбір статистичних даних; економічне обґрунтування вибору й формування сукупностей показників за однорідною групою параметрів; нормування даних; розрахунок часткових показників і їх ранжування; розрахунок інтегрального індексу інноваційного розвитку; ранжування отриманих результатів інтегрального індексу інноваційного розвитку; побудова рейтингу регіонів за рівнем інноваційного розвитку; SWOT-аналіз та аналіз результатів оцінки рівня інноваційного розвитку регіону; підготовка висновків.

Визначення рівня інноваційного розвитку євро регіону запропоновано здійснювати за допомогою обрахунку інтегрального показника (I), який формують три групові індикатори, що відображають стан науково-технічної, освітньої й інвестиційної сфер (формула 1):

$$I = \sqrt[n]{K_1 \cdot K_2 \cdot \dots \cdot K_n} = \sqrt[n]{\prod K_n}, \quad (1)$$

де n – кількість показників.

Групові індикатори (K_n) комплексного аналізу рівня інноваційного розвитку євро регіону розраховують на основі часткових показників $k_1, k_2, \dots, k_n$ (формула 2):

$$K_n = \sqrt{k_1^2 + k_2^2 + \dots + k_n^2} = \sqrt{\sum k_n^2}. \quad (2)$$

Запропонований методичний підхід до комплексного аналізу інноваційного розвитку дає змогу здійснити рейтингову оцінку регіонів-учасників євро регіонального співробітництва, що може бути використана в процесі прийняття управлінських рішень під час розробки й реалізації інноваційної стратегії.

У другому розділі «**Особливості розвитку форм інноваційної діяльності в умовах єврорегіонального співробітництва України**» проведено діагностику сучасних тенденцій і факторів інноваційного розвитку регіонів України, охарактеризовано форми інноваційної діяльності в них, здійснено аналіз інноваційного розвитку єврорегіонів за участю нашої держави.

На підставі запропонованого дисертантом методичного підходу до аналізу інноваційного розвитку регіонів України здійснено їх рейтингову оцінку в розрізі різних груп індикаторів, зокрема, науково-технічного, освітнього, інвестиційного. Це уможливило визначення чотирьох груп регіонів за рівнем інноваційного розвитку (високий, достатній, середній, низький) (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення груп регіонів за рівнем інноваційного розвитку у 2015 р.

Індикатор Регіон (область)	Науково-технічний показник			Освітній (кадровий) показник			Інвестиційний показник			Значення інтегрального показника			Рівень
	Нормовані значення	Рейтинг	Рейтинг	Нормовані значення	Рейтинг	Рейтинг	Нормовані значення	Рейтинг	Рейтинг	Нормовані значення	Рейтинг		
м. Київ	5,433	1,000	1	6,043	1,000	1	3,774	1,000	1	1,000	1	Високий	
Харківська	4,652	0,856	2	3,005	0,497	3	1,547	0,410	2	0,559	2	Достатній	
Дніпропетровська	1,708	0,314	6	3,267	0,541	2	1,303	0,345	3	0,389	3		
Запорізька	3,874	0,713	3	1,266	0,210	7	0,934	0,248	8	0,333	4		
Донецька	1,807	0,333	5	1,930	0,319	4	0,859	0,227	9	0,289	5		
Одеська	1,238	0,228	10	1,770	0,293	6	1,146	0,304	6	0,273	6	Середній	
Львівська	1,594	0,293	7	1,866	0,309	5	0,672	0,178	12	0,253	7		
Київська	1,196	0,220	11	1,72	0,177	8	1,197	0,317	5	0,231	8		
Сумська	2,701	0,497	4	0,855	0,141	11	0,631	0,167	13	0,227	9		
Тернопільська	0,914	0,168	14	0,802	0,133	14	1,082	0,287	7	0,186	10		
Вінницька	0,614	0,113	17	0,916	0,152	10	1,264	0,335	4	0,179	11		
Херсонська	1,339	0,246	9	0,712	0,118	20	0,682	0,181	11	0,174	12	Низький	
Полтавська	1,010	0,186	13	0,951	0,157	9	0,595	0,158	14	0,166	13		
Миколаївська	0,765	0,141	15	0,758	0,125	18	0,744	0,197	10	0,152	14		
Ів.-Франківська	1,444	0,266	8	0,801	0,133	15	0,269	0,071	17	0,136	15		
Чернігівська	1,082	0,199	12	0,657	0,109	22	0,242	0,064	20	0,112	16		
Черкаська	0,483	0,089	20	0,809	0,134	13	0,295	0,078	16	0,098	17		
Кіровоградська	0,703	0,129	16	0,572	0,095	25	0,227	0,060	22	0,090	18		
Закарпатська	0,506	0,093	19	0,636	0,105	23	0,230	0,061	21	0,084	19		
Житомирська	0,530	0,098	18	0,784	0,130	16	0,171	0,045	23	0,083	20		
Луганська	0,250	0,046	25	0,841	0,139	12	0,324	0,086	15	0,082	21		
Волинська	0,377	0,069	21	0,622	0,103	24	0,268	0,071	18	0,080	22		
Хмельницька	0,274	0,050	24	0,769	0,127	17	0,264	0,070	19	0,077	23		
Чернівецька	0,307	0,056	23	0,710	0,118	21	0,141	0,037	24	0,063	24		
Рівненська	0,323	0,059	22	0,737	0,122	19	0,065	0,017	26	0,050	25		

Аналіз сучасних тенденцій і факторів інноваційного розвитку регіонів України за період 2013–2015 рр. дав підставу виявити міжрегіональні відмінності за такими показниками, як кількість організацій, які виконують науково-технічні роботи; чисельність інноваційно активних підприємств у промисловості за напрямками інноваційної діяльності; обсяг реалізованої інноваційної продукції, що є новою для ринку; частка в загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції за межі України; упровадження інноваційних технологічних процесів у промисловості та інноваційних видів продукції в промисловості; кількість підприємств і створених передових технологій тощо.

У роботі виокремлено фактори, що впливають на інноваційний розвиток регіонів України (табл. 2).

Таблиця 2

Групи факторів, що впливають на інноваційний розвиток регіонів України

Група факторів	Вплив	
	сприяють інноваційному розвитку	стримують інноваційний розвиток
Науково-технічні	<ul style="list-style-type: none"> – достатній рівень науково-технічного потенціалу; – розвиток конкуренції та скорочення тривалості життєвого циклу наукомістких товарів; – сформований попит на інноваційні розробки; – гнучкість організаційних структур; – створення інноваційної інфраструктури; – забезпечення основними фондами; – доступ до необхідної інформації; – придбання ліцензій, патентів 	<ul style="list-style-type: none"> – повільне оновлення матеріально-технічної та наукової бази; – перешкоджання розвитку бізнесу; – застаріле технічне обладнання; – невідпрацьованість механізму трансферу технологій; – недостатність міжнародного науково-технічного співробітництва; – вплив наукових кадрів; – дефіцит інформації про інновації; – низький рівень обміну інформацією; – недоліки в механізмі трансферу технологій
Освітні	<ul style="list-style-type: none"> – високий рівень та якість освіти; – високий рівень знань; – високий рівень інноваційної освіти; – інтеграція науки й освіти; – розвиток інноваційного мислення; – сприйнятливість до нововведень; – можливість самореалізації; – створення консультативних центрів 	<ul style="list-style-type: none"> – нестача досвіду управління інноваційними структурами; – дефіцит кадрів в інноваційно-орієнтованих сферах; – висока вартість послуг з підвищення кваліфікації; – низький професійний статус інноватора
Інвестиційні	<ul style="list-style-type: none"> – фінансова підтримка деяких структур інноваційного бізнесу іноземними організаціями; – наявність приватних фінансових ресурсів; – наявність регіональних фондів підтримки інновацій 	<ul style="list-style-type: none"> – недостатність фінансування; – недосконалість системи стимулювання інвестицій в інноваційні структури; – високий економічний ризик; – відсутність інноваційно-інвестиційної стратегії

З'ясовано, що в регіонах України розвинуто практично всі форми інноваційної діяльності, які, з погляду на їх приналежність до окремої адміністративно-територіальної одиниці, є регіональними й міжрегіональними.

Результати аналізу засвідчили, що сильними сторонами розвитку форм інноваційної діяльності в регіонах України є позитивні ефекти діяльності, забезпечення зайнятості населення, зацікавленість у співпраці з боку країн Європейського Союзу, наявність ресурсного потенціалу та порівняно дешевих факторів виробництва, можливості участі в міжнародних програмах і проектах. Натомість негативними факторами, що гальмують розвиток форм інноваційної діяльності в регіонах України, визначено такі, як нестабільність політико-економічної ситуації в країні, недосконалість нормативно-правової бази, непрозорість бізнесу, відсутність досвіду та державних програм сприяння, нестача компетентного кадрового забезпечення, відсутність коштів для організації й упровадження, зниження ділової активності, низький рівень культури роботи з незалежними експертами.

Проведено порівняльний аналіз інноваційного розвитку країн-учасниць цієї співпраці на прикладі єврорегіону «Буг» (рис. 2), який є одним із найбільш успішно функціонуючих єврорегіонів України. Участь у ньому Люблінського воєводства Республіки Польщі має для нашої держави важливе значення в контексті процесів європейської інтеграції та активізації інноваційного розвитку.

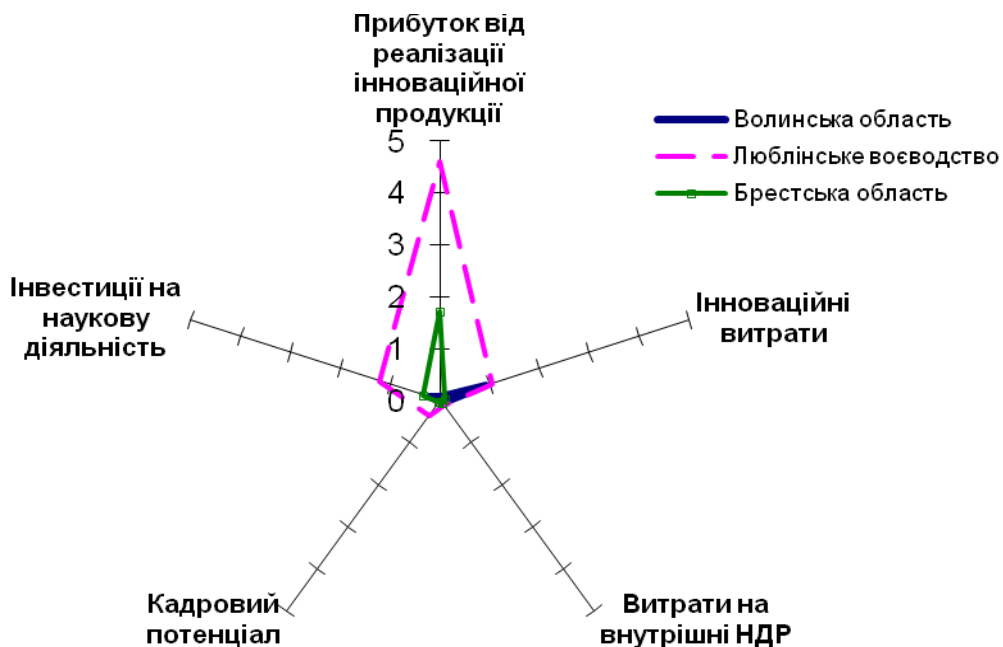

Рис. 2. Асиметричність за показниками інноваційного розвитку регіонів-учасників єврорегіону «Буг» у 2015 р.

Виявлено, що серед регіонів-учасників єврорегіону «Буг» Люблінське воєводство має переваги, які пов'язані з безпосередньою участю Республіки Польща в реалізації інноваційної політики Європейського Союзу.

За результатами SWOT-аналізу інноваційного розвитку єврорегіонів за участю України запропоновано запровадження ними принципів і процедур інноваційної політики Європейського Союзу та визначення на цій основі стратегічних пріоритетів їхнього інноваційного розвитку.

У третьому розділі «**Активізація розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері**» вказано стратегічні напрями розвитку єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері в умовах поглиблення європейської інтеграції, обґрунтовано запровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва, розроблено рекомендації щодо створення єврорегіонального інноваційного кластера.

Установлено, що в контексті реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та з огляду на потребу створення сприятливого інноваційного середовища в регіонах України доцільно розробити й упровадити науково-практичні рекомендації щодо формування стратегічних напрямів єврорегіонального співробітництва нашої держави в інноваційній сфері (рис. 3). Доведено, що вони сприятимуть адаптації інноваційної політики України до інноваційної політики Європейського Союзу.

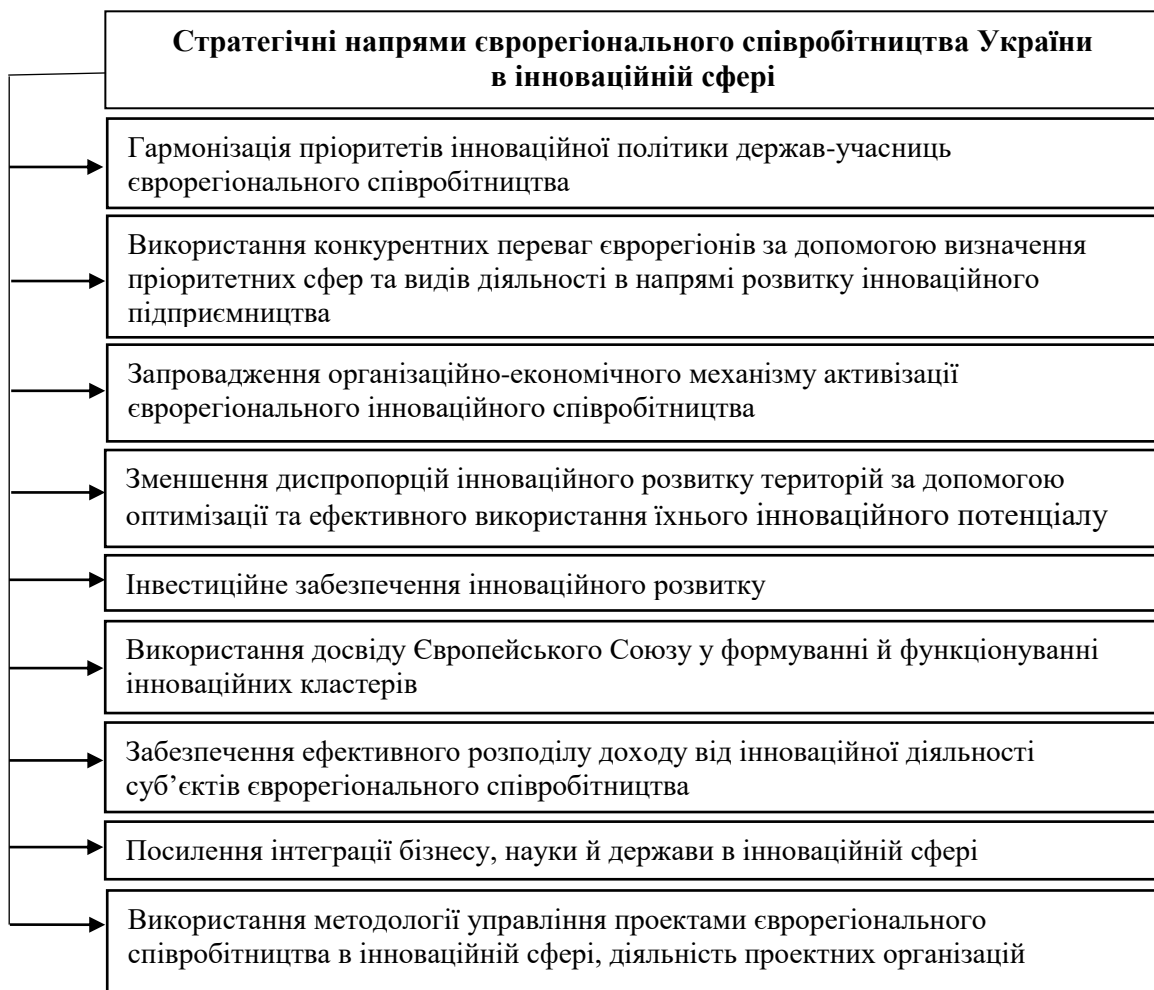

Рис. 3. Стратегічні напрями єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері

Удосконалено організаційно-економічний механізм розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва, в основу якого, на відміну від наявних, покладено використання досвіду країн Європейського Союзу щодо формування відкритої й динамічної системи принципів, методів та інструментів створення сприятливих умов для розвитку єврорегіональної інноваційної системи (рис. 4).

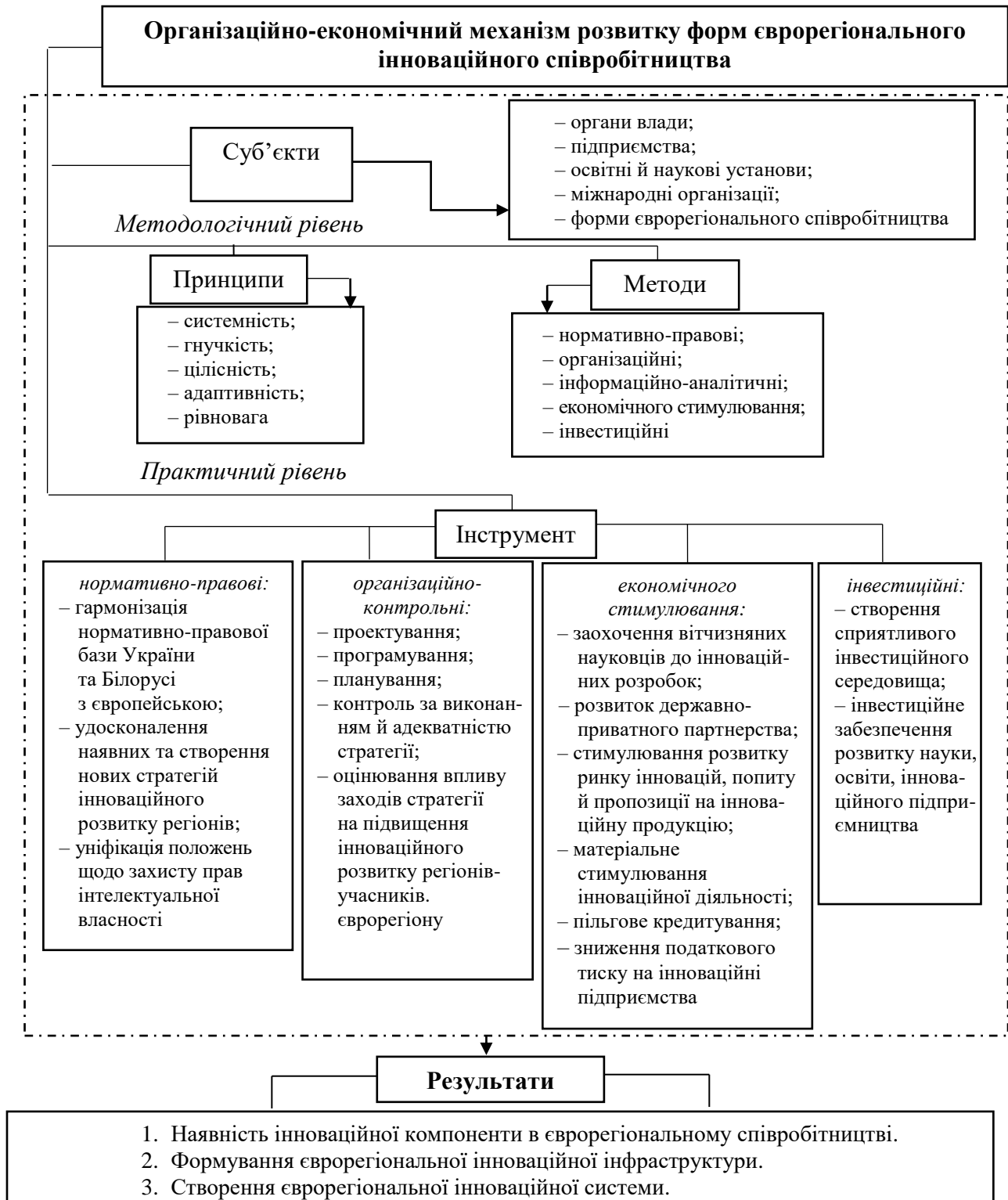

Рис. 4. Організаційно-економічний механізм розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва

Єврорегіональний інноваційний кластер визначено як найбільш поширену й ефективну форму єврорегіонального інноваційного співробітництва в Європейському Союзі. Дисертантом розроблено концептуальну модель єврорегіонального інноваційного кластера як ефективного напрямку активізації єврорегіональної співпраці України в інноваційній сфері (рис. 5).

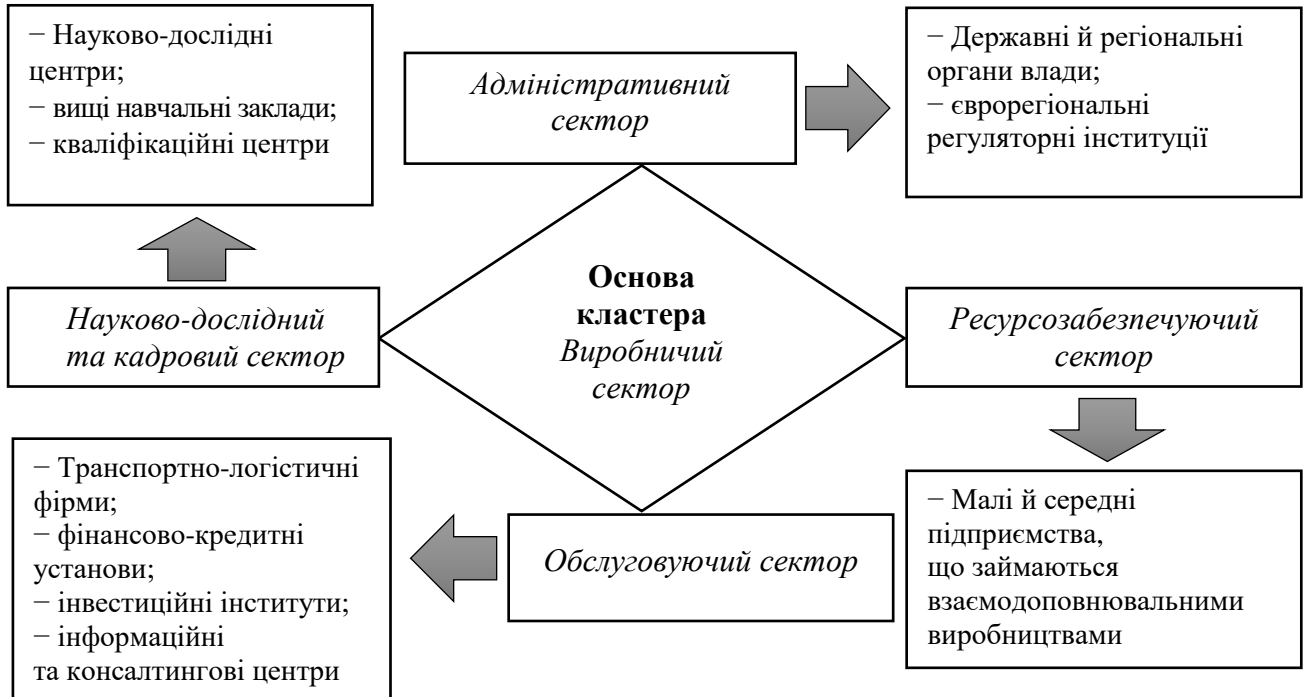

Рис. 5. Концептуальна модель єврорегіонального інноваційного кластера

На прикладі єврорегіону «Буг» обґрунтовано, що запровадження єврорегіонального інноваційного кластера сприятиме підвищенню конкурентоспроможності галузі, на якій спеціалізується кластер; формуванню стійких господарських зв'язків та активізації співпраці між учасниками кластера; збільшенню обсягів інвестицій; підвищенню технологічного рівня галузі; раціональному перерозподілу фінансових коштів; створенню нових робочих місць; формуванню сприятливого бізнес-середовища.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нові наукові підходи до виконання актуального науково-практичного завдання, яке полягає в поглибленні теоретико-методичних засад, розробленні напрямів удосконалення процесу розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері. Узагальнення й систематизація результатів дослідження дали підставу сформулювати такі висновки:

1. Категоріальна ідентифікація інноваційної компоненти єврорегіонального співробітництва уможливила уточнення змісту таких категорій, як «інноваційна компонента єврорегіонального співробітництва», «єврорегіональна інноваційна система». У результаті цього запропоновано розглядати інноваційну компоненту єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері як поєднання різних

форм інноваційної діяльності та взаємодії бізнесу, науки, держави. Єврорегіональну інноваційну систему визначено сукупністю й взаємодією форм інноваційної діяльності в умовах добросусідських транскордонних відносин з урахуванням інтересів усіх учасників єврорегіонального інноваційного співробітництва.

2. Єврорегіональне співробітництво розглянуто як таку форму транскордонного співробітництва, що передбачає взаємовигідні відносини двох або більше регіонів різних держав – учасників цієї співпраці, із яких хоча б один є членом Європейського Союзу. Формами єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері є бізнес-інкубатор, технопарк, технополіс, єврорегіональний інноваційний кластер, науково-технічний центр, консультативно-аналітична фірма, центр трансферу технологій, венчурна фірма та венчурний фонд, стратегічний альянс, міжнародне науково-технічне співробітництво, аутсорсинг, краудсорсинг, договір комерційної концесії (франчайзинг) тощо. Їх вивчення дало змогу виявити переваги одних форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері над іншими.

3. Для подальшого розвитку методичних підходів до аналізу рівня інноваційного розвитку єврорегіону запропоновано враховувати систему групових і часткових показників інноваційного розвитку регіонів. Доведено, що застосування запропонованої методики комплексного аналізу інноваційного розвитку єврорегіону на основі розрахунку інтегрального показника дасть змогу визначити рейтинг регіону та сприятиме розробці напрямів активізації інноваційної діяльності з урахуванням регіональних особливостей, євроінтеграційних процесів і результатів транскордонної співпраці.

4. Проведення аналізу інноваційного розвитку регіонів України дало підставу визначити сучасні тенденції розвитку форм інноваційної діяльності. У результаті цього виявлено основні загрози єврорегіональному співробітництву в інноваційній сфері. Простежено, що більшість регіонів України належить до групи з низьким рівнем інноваційного розвитку; для всіх, крім центральних і промислово розвинутих регіонів України, характерні недостатній рівень фінансування інноваційної діяльності; недосконалість її організаційно-економічних форм. Визначено ключові фактори, що впливають на інноваційний розвиток регіонів України, а саме: науково-технічний, освітній, інвестиційний. Доведено, що вони як причинно-рушійні сили інноваційного розвитку, з одного боку, сприяють йому, а з іншого – гальмують цей розвиток.

5. Характеристика еволюції форм інноваційної діяльності в регіонах України засвідчила, що практично всі вони, незважаючи на їх концентрацію в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці, функціонують, урахувавши особливості розвитку того чи іншого регіону та міжрегіонального співробітництва. Сильними сторонами еволюції форм інноваційної діяльності в регіонах України є забезпечення зайнятості населення, зацікавленість у співпраці з боку країн Європейського Союзу, наявність ресурсного потенціалу й порівняно дешевих факторів виробництва, можливості участі в міжнародних програмах і проектах. Слабкими сторонами, що стримують цей розвиток, визначено нестабільність політико-економічної ситуації в країні, недосконалість нормативно-

правової бази, непрозорість бізнесу, нестачу компетентного кадрового забезпечення тощо. Їх виявлення та врахування сприятиме вдосконаленню інноваційної політики України і її регіонів.

6. Здійснення аналізу інноваційної сфери єврорегіонів дало підстави встановити, що розробка й реалізація інноваційної стратегії України та її регіонів не враховує принципи інноваційної політики Європейського Союзу. На прикладі єврорегіону «Буг» доведено асиметричність інноваційного розвитку учасників єврорегіонального співробітництва, що свідчить про дисгармонію пріоритетів інноваційної стратегії розвитку країн, які беруть участь у єврорегіональній співпраці.

7. Стратегічними напрямками єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері в контексті реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом є гармонізація інноваційної політики держав-учасниць єврорегіонального співробітництва, використання конкурентних переваг єврорегіонів за допомогою визначення пріоритетних сфер і видів діяльності в напрямі інноваційного підприємництва, запровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва, зменшення диспропорцій інноваційного розвитку територій за допомогою оптимізації та ефективного використання їхнього інноваційного потенціалу, інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку, використання досвіду Європейського Союзу у формуванні й функціонуванні інноваційних кластерів та ін. Реалізація цих заходів сприятиме адаптації національної інноваційної політики до інноваційної політики Європейського Союзу, формуванню й розвитку єврорегіональних інноваційних систем, удосконаленню національної інноваційної сфери тощо.

8. Установлено, що для поглиблення євроінтеграції України та реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом особливо цінний досвід європейських країн щодо забезпечення інноваційного розвитку. Упровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва на основі використання європейського досвіду передбачає дотримання відповідних принципів (системності, гнучкості, цілісності, адаптивності, рівноваги), методів (нормативно-правових, інвестиційних, організаційних, проєктних, інформаційно-аналітичних) й інструментів (нормативно-правових, адміністративно-контрольних, ринкових, економічного стимулювання). Їх комплексне запровадження дасть змогу активізувати єврорегіональне співробітництво в інноваційній сфері.

9. На основі аналізу й оцінки інноваційного розвитку єврорегіону «Буг» та вивчення досвіду країн Європейського Союзу запропоновано створити єврорегіональний інноваційний кластер на основі взаємодії бізнесу, держави й науки. При цьому бізнес виступає ініціатором інноваційної діяльності, держава виконує функції забезпечення та підтримки, а наука слугує осередком розроблення нових інноваційних рішень. Запровадження кластерної форми сприятиме побудові спільної інноваційно-інвестиційної моделі розвитку єврорегіонального співробітництва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Марчук Ю. В. Роль інноваційної інфраструктури міст-метрополій в забезпеченні розвитку регіонів / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Метрополійні функції обласних центрів Західного регіону : [зб. наук. праць]. – Львів, 2013. – Вип. 2 (100). – С. 216–224. *Особистий внесок здобувача: досліджено сутність інноваційної інфраструктури та її вплив на зростання конкурентоспроможності регіонів* (0,57 друк. арк., особисто автора – 0,28).

2. Марчук Ю. В. Comparative Analysis of Ukraine and Poland Investment Attractiveness / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – Серія : Міжнародні відносини. – Луцьк, 2013. – № 10 (259). – С. 79–85. *Особистий внесок здобувача: здійснено порівняння інвестиційної привабливості України та Республіки Польща* (0,52 друк. арк., особисто автора – 0,26).

3. Марчук Ю. В. Методичні принципи оцінювання інноваційної діяльності регіону / Ю. В. Марчук // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць – Київ : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2014. – Вип. XX. – № 1. – 249 с. – С. 24–33 (0,57 друк. арк.).

4. Марчук Ю. В. Розвиток інноваційної інфраструктури як чинник підвищення конкурентоспроможності національного господарства / Ю. В. Марчук // Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2014. – № 5 [54]. – С. 42–46 (0,65 друк. арк.).

5. Марчук Ю. В. Передумови розвитку інноваційної діяльності України та її регіонів / Ю. В. Марчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія : Економічні науки. – Херсон, 2014. – Вип. 9. – Ч. 5. – С. 149–153 (0,56 друк. арк.).

6. Марчук Ю. В. Фактори впливу на розвиток єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері / Ю. В. Марчук // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – Серія : Економіка. – Мукачєво, 2015. – Вип. 2(4). – Ч. 2. – С. 159–163 (0,47 друк. арк.).

7. Марчук Ю. В. Стратегічні пріоритети єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері / Ю. В. Марчук // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – Луцьк, 2016. – № 16. – С. 188–196 (0,59 друк. арк.).

Статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних

8. Marchuk Iu. Innovative forms of international business / N. Pavlikha, Iu. Marchuk, I. Skorokhod, I. Kytsyuk // The Małopolska School of Economics in Tarnów Research Papers Collection : works on management, iss. 2, December 2014. – Vol. 25 : Innovations in Modern Organizations: economic and social aspects. – P. 153–162 (BazEcon, Index Copernicus, Journal Master List). *Особистий внесок здобувача: проаналізовано можливості використання європейського досвіду щодо розвитку форм інноваційного бізнесу для вітчизняної економіки* (0,61 друк. арк., особисто автора – 0,15).

9. Marchuk Iu. Innovative forms of bioeconomy in the region / Iu. Marchuk // Challenges and opportunities for Ukraine : economic and regional studies. – Biala Podlaska, 2015. – Vol. 8, No. 3. – P. 111–122 (Index Copernicus (ICV 4,96), CEJSH, BazEkon). (0,86 друк. арк.).

10. Марчук Ю. В. Концептуальні засади управління проектами сталих просторових систем / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Управління розвитком складних систем. – 2014. – № 18. – С. 74–80 (Index Copernicus). *Особистий внесок здобувача: розкрито методологію, досліджено управління проектами в інноваційній сфері* (0,65 друк. арк., особисто автора – 0,33).

Інші видання

11. Марчук Ю. В. Особливості розвитку інноваційного підприємництва в Україні: досвід Польщі / Ю. В. Марчук // Україна та Польща: минуле, сьогодення, перспективи : наук. зб. – Т. 2. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – С. 67–71 (0,47 друк. арк.).

12. Марчук Ю. В. Науково-інноваційний потенціал Волинської області / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти та науки : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. – Луцьк, 2013. – С. 138. *Особистий внесок здобувача: проаналізовано інноваційний потенціал Волинської області* (0,2 друк. арк., особисто автора – 0,1).

13. Марчук Ю. В. Передумови розвитку інвестиційних процесів між Україною та Республікою Польща / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. – Мукачево, 2013. – С. 216–218. *Особистий внесок здобувача: здійснено класифікацію та аналіз передумов українсько-польського інвестиційного співробітництва* (0,38 друк. арк., особисто автора – 0,19).

14. Marchuk Iu. Investment support problems of innovative development of the country and its regions / Iu. Marchuk, D. Melnyk // Problems of social and economic development of business : collection of scientific articles. – Montreal : Publishing house «BREEZE», 2014. – Vol. 1. – P. 97–100. *Особистий внесок здобувача: проаналізовано роль фінансової підтримки та залучення зовнішніх інвестицій на шляху до впровадження інноваційної моделі економіки* (0,38 друк. арк., особисто автора – 0,19).

15. Марчук Ю. В. Роль інноваційної інфраструктури в розвитку системи національного господарства / Ю. В. Марчук // Роль і місце регіональної інноваційної політики в розвитку економічної системи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 28 лют. 2014 р.) : у 2 ч. – Ч. 1. – Дніпропетровськ : Перспектива, 2014. – С. 68–71 (0,2 друк. арк.).

16. Марчук Ю. В. Регіонально-кластерна стратегія як інструмент інноваційного розвитку країни / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Регіонально-кластерна політика у розвитку світової та української економіки : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 24–25 квіт. 2014 р.). – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2014. – С. 79–82. *Особистий внесок здобувача: досліджено міжнародний досвід упровадження кластерної стратегії інноваційного розвитку* (0,2 друк. арк., особисто автора – 0,1).

17. Марчук Ю. В. Передумови та сучасні тенденції інноваційного розвитку національного господарства / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців (3 квітня 2014 р.). – Київ : УДУФМТ, 2014. – С. 48–50. *Особистий внесок здобувача: здійснено аналіз сучасних тенденцій інноваційного розвитку національного господарства* (0,16 друк. арк., особисто автора – 0,8).

18. Марчук Ю. В. Аналіз організаційно-економічних форм інноваційного розвитку України / Ю. В. Марчук // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3 квітня 2014 р.). – Тернопіль ; Чортків, 2014. – С. 68–70 (0,2 друк. арк.).

19. Марчук Ю. В. Основні напрями активізації інноваційного розвитку України / Ю. В. Марчук // Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів (14–15 трав. 2014 р.) : у 3 т. – Т. 2. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – С. 230–232 (0,2 друк. арк.).

20. Марчук Ю. В. Аналіз принципів оцінювання інноваційної діяльності на регіональному рівні / Ю. В. Марчук // Інноваційні засади сталого розвитку національного господарства : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (21–22 лист. 2014 р.). – Кам'янець-Подільський : Гельветика, 2014. – Ч. 1. – С. 224–226 (0,2 друк. арк.).

21. Марчук Ю. В. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку України в умовах європейської інтеграції / Ю. В. Марчук // Перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали Всеукр. молодіжного академічного семінару (Луцьк, 16–17 трав. 2014 р.). – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. – С. 36 (0,2 друк. арк.).

22. Марчук Ю. В. Бар'єри інноваційної діяльності в регіонах України / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Інноваційно-інвестиційні засади розвитку національної економіки в ринкових умовах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (24–25 квіт. 2015 р.). – Ужгород ; Мукачево : Карпатська вежа, 2015. – С. 260–262. *Особистий внесок здобувача: прокласифіковано основні перешкоди на шляху активізації інноваційної діяльності в регіонах України* (0,2 друк. арк., особисто автора – 0,1).

23. Марчук Ю. В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку регіонів України / Н. В. Павліха, Ю. В. Марчук // Формування та розвиток інноваційного потенціалу економіки України : матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 17–18 лют. 2017 р.). – Ужгород : Гельветика, 2017. – Ч. 1. – С. 105–107. *Особистий внесок здобувача: досліджено основні принципи фінансового забезпечення інноваційного розвитку регіонів України* (0,11 друк. арк., особисто автора – 0,06).

24. Марчук Ю. В. Роль інноваційної компоненти економіки у підвищенні конкурентоспроможності держави / Ю. В. Марчук // Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри : матеріали доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Черкаси, 17 берез. 2017 р.). – Черкаси, Черкас. держ. технолог. ун-т, 2017. – С. 44–46 (0,16 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Марчук Ю. В. Развитие форм еврорегионального сотрудничества в инновационной сфере. – Рукопись.

Диссертация на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2017.

У дисертації здійснено категоріальну ідентифікацію інноваційної компоненти в системі еврорегіонального співробітництва, розкрито зміст і класифікацію його форм в інноваційній сфері, а також визначено методичні підходи до аналізу інноваційного розвитку регіону.

Проведено діагностику сучасних тенденцій та факторів інноваційного розвитку регіонів України, схарактеризовано форми інноваційної діяльності в них та виконано аналіз інноваційного розвитку еврорегіонів за участю нашої держави. Визначено стратегічні напрями розвитку еврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері в умовах поглиблення європейської інтеграції. Обґрунтовано запровадження організаційно-економічного механізму розвитку форм еврорегіонального інноваційного співробітництва. Розроблено рекомендації щодо створення еврорегіонального інноваційного кластера.

Ключові слова: еврорегіональне співробітництво, інноваційна сфера, форма еврорегіонального інноваційного співробітництва, регіон, інноваційна система, еврорегіональний інноваційний кластер.

АННОТАЦИЯ

Марчук Ю. В. Развитие форм еврорегионального сотрудничества в инновационной сфере. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2017.

Осуществляется категориальная идентификация инновационной компоненты в системе еврорегионального сотрудничества, раскрываются содержание и классификация форм еврорегионального сотрудничества в инновационной сфере, а также определяются методические подходы к анализу инновационного развития региона.

Проводится диагностика современных тенденций и факторов инновационного развития регионов Украины, характеризуются формы инновационной деятельности в них и анализируется инновационное развитие еврорегионов с участием нашего государства. Определяются стратегические направления развития еврорегионального сотрудничества Украины в инновационной сфере в условиях углубления европейской интеграции. Осуществляется обоснование введения организационно-экономического механизма развития форм еврорегионального инновационного сотрудничества. Предлагаются рекомендации по созданию еврорегионального инновационного кластера.

Ключевые слова: еврорегиональное сотрудничество, инновационная сфера, форма еврорегионального инновационного сотрудничества, регион, инновационная система, еврорегиональный инновационный кластер.

SUMMARY

Marchuk Y. V. The Development of Forms of Euroregional Cooperation in the Innovation Sphere. – Manuscript.

The thesis for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economy. – Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, 2017.

The categorical identification of the innovative component in the system of Euroregional cooperation is determined in the dissertation. The key point of this component lies in mutual collaboration of business, science and government. The content and classification of forms of Euroregional cooperation in the innovation sphere has been improved. These forms include the business incubator, technological park, technopolis, Euroregional innovation cluster, R&D center, consultative and analytic agency, venture company, venture fund, outsourcing, crowdsourcing, franchising, etc. Methodological approaches to the analysis of a region's innovation development are elucidated. They permit building a system of indicators for the innovation development of a Euroregion.

An analysis of modern tendencies and factors which influence the innovation development of the Ukraine's regions and which are analyzed in the dissertation shows that the majority of the regions lack innovation activity. Scientific, technical, educational and investment factors are the main forces that drive the innovation development of the regions. The forms of innovation activity in Ukraine's regions are characterized and Ukraine's regions are grouped by their level of innovation development (high, sufficient, average and low). The study of innovation activity in the Euroregions with the participation of Ukraine has revealed the strengths and weaknesses, opportunities and threats to their innovation development and forms. The special features in the innovation sphere of Euroregion Bug have been defined and characterized in detail.

The strategic directions of Ukraine's Euroregional cooperation development in the innovation sphere in conditions are disclosed in terms of European integration deepening. They include the harmonization of priorities in the innovation policy of the member states involved in Euroregional cooperation; using of competitive advantages of Euroregions by defining priority areas; reducing disproportions of innovation development by optimizing of innovation potential; using the experience of the European Union in creating innovation clusters, etc. The organizational and economic mechanism for the development of forms of Euroregional cooperation in the innovation sphere is presented. The mechanism embraces a system of principles, methods, tools and participants whose interaction should yield positive results in the development of the forms of Euroregional cooperation in innovation sphere. Recommendations for creating a Euroregional innovation cluster have been formulated. The concept of creating a Euroregional innovation cluster on the basis of Euroregion Bug is in synergetic action of business, science and government influence on social and economic development of the region.

Key words: Euroregional cooperation, innovation sphere, form of Euroregional innovation cooperation, region, innovation system, Euroregional innovation cluster.

Формат $60 \times 84^{1/16}$. Обсяг 0,9 обл.-вид. арк., 0,9 ум. друк. арк. Наклад 100 прим.
Друк –